

ALEKSANDER BŁAŻEJOWSKI

ČERVENÝ ŠAŠO

NAPÍNAVÝ
KRIMINÁLNÝ ROMÁN
Z MEDZIVOJNOVEJ VARŠAVY

EUROPA

ALEKSANDER
BŁAŻEJOWSKI

EUROPA

Aleksander Błażejowski: Červený šašo

Preklad © Tomáš Horváth 2014

Návrh prebalu a grafická úprava © Martin Vrabec 2014 bee&honey

Sadzba © Milan Beladič (www.beeandhoney.sk) 2014

Ako jedenásty zväzok edície Renfield vydalo © Vydavateľstvo Európa, s.r.o. 2014

Prvé slovenské vydanie

www.vydavatelstvo-europa.sk

ISBN 978-80-89666-12-6

ČERVENÝ ŠAŠO

edícia
Penfield

Zväzok 11

I.

Zlatý vták a tajomný šašo

Pracovný deň sa už dávno skončil a v meste sa pozvoľna začínal nočný život. Svietidlá a pouličné lampy vrhali zväzky lúčov silného bieleho svetla na chodníky a vozovky pokryté snehom. Vo vzduchu sa vírili jemné, drobné snehové vločky a ich bieloba nadobúdala v svetle lúčov striebřistý odtieň. Keď už ruch v predmestiach a v bočných uličkách zanikal, hlavné dopravné tepny sa z hodiny na hodinu stávali čoraz živšími. Automobily, drožky a súkromné kočiare uháňali ako strela po bielej ujazdenej ceste a zastavovali sa pred výdatne osvetlenými interiérmi divadiel, prvotriednych reštaurácií a kaviarní. Prevažná časť povozov a automobilov sa zastavovala pred nevelkým bielym barokovým palácom, na ktorom sa skvel nápis, invenčne poskladaný z farebných lampičiek: *Zlatý vták*.

Úzke plagáty ohlasovali vystúpenie Červeného šaša.

Vestibul Zlatého vtáka už bol naplnený množstvom ľudí, ktorí sa tísli k dvom okienkam pokladnice.

Červený šašo sa pred niekoľkými týždňami stal stredobodom pozornosti záhaľčivo žijúcej spoločnosti hlavného mesta.

Nikto v celom meste nevedel, kto vôbec je ten známy komik – humorista, čo sa v skvelých pesničkách vysmieval životu ľudí aj životu mesta, čo bolo najväčšou senzáciou, ktorá obklopovala osobu Červeného šaša ako hmla. Červený šašo šľahal ostrím svojej satiry ľudskú hlúposť, nadutosť, klamstvo, pokrytectvo a velikášstvo. Vo svojich pesničkách nešetřil nikoho, ba dokonca ani tých najvyšších hodnostárov na čele štátu. Chyby a smiešne stránky takzvaných slávnych ľudí zaodieval do obratných rýmův a vrhal ich preplnenému hľadisku ako ľahký balónik vo forme melodickéj pesničky.

Červený šašo!

Veru zvláštny bol ten človek elegantných pokojných pohybov, pružnej štíhlej postavy ako prútik s príjemným

barytónom. Na scéne sa objavoval vždy v rovnakom kostýme červeného pierota s čiernou maskou. Jeho biele aristokratické prsty rýchlo prebiehali po strunách gitary a vyludzovali z nej zvučnú melódiu pre výsmešnú pesničku, melódiu ľahučkú ako pena na šampanskom. Ten tajomný človek nemal v sebe nič z líčidiel a triviálnosti, akou sa vyznačujú komici v kabarete. Obecenstvo Červeného šaša zbožňovalo: dokázal ho rozosmiať až k slzám, vzbudiť v ňom salvy homérskeho smiechu, až mu obecenstvo nechcelo dovoliť, aby odišiel zo scény – neustále sa potleskom dožadovalo ďalších prídavkov. Červeného šaša sa báli ako ohňa všetci nadutci, hodnostári a hlupáci toho najrozmanitejšieho kalibru, ktorým sa neľútostne vysmieval. Nejednému umelo vytvorenému slávnemu človeku Červený šašo otrávil život, nejednému prekrižil jeho vysoké ambiciózne plány a spoločensky pochoval nejedného karieristu. Pieseň Červeného šaša totiž nikdy nezostávala za múrmi sály Zlatého vtáka, ale putovala z nej do mesta a odtiaľ do čakární a kancelárií ministerstiev, do súkromných bytov i do kaviarní: pre jedných bola diabolicky veselá, pre druhých dobiedzajúca, dotieravá ako osa.

Tajomstvá ministerských pracovní, budoárov módných hetér, diskkrétne klebietky z dobročinných banketov a bálav v salónoch vysokopostavenej aristokracie – to všetko sa akýmsi zvláštnym riadením osudu dostávalo do uší Červenému šašovi a stávalo sa korisťou satiry a smiechu v estráde Zlatého vtáka.

Pomaly sa už začala v meste vytvárať povera, že Červený šašo je obdarený mimoriadnou schopnosťou, že jeho zrak prenikne cez fasádu človeka a číta tajomstvá duše a mozgov, prechádza cez steny a múry.

Červený šašo premenil Zlatého vtáka, ktorý ešte pred pár týždňami zíval prázdnotou, na najpopulárnejší a najnavštevovanejší kabaret hlavného mesta. Riaditeľ kabaretu Wilhelm Metzner úprimne ľutoval, že nemôže roztriahnuť steny a rozšíriť hľadisko a zdvojnásobiť či až strojnásobiť počet miest. Červený šašo bol sliepku, ktorá znáša zlaté vajcia.

A napriek tomu, že riaditeľstvo zvýšilo ceny vstupeniek až trojnásobne, obecenstvo to neodradilo: neustále do kabaretu prúdilo v širokom zástupe.

A dnes, keď stál vedľa železných dverí, ktoré viedli do zákulisia, si tučný riaditeľ Metzner priam mädlil ruky od spokojnosti.

– Tak čo, vyšiel nám ten risk? – opýtal sa Metzner krívajúceho inšpicienta Gładysza.

– Isteže vyšiel, – odvetil Gładysz a do akejsi veselej grimasy skrivil svoju opuchnutú tvár, ktorá akoby bola odliata zo sivej gummy.

– A dal si Červenému šašovi obálku s peniazmi, ty starý Othello? – opýtal sa Metzner.

Gładysz prikývol, neodtrhávajúc zrak od dlhého radu obecenstva, ktorý sa utvoril pred pokladnicou.

Gładysz bol už dlhé roky v zákulisí známy pod menom „Othello“. Táto prezývka obsahovala krátku, zato však bolestnú životnú tragédiu tohto smiešneho krívajúceho človeka s opuchnutou tvárou.

Pred nejakými desiatimi – pätnástimi rokmi – ani sám Gładysz by nebol schopný presne to určiť – nebyval Gładysz ani opuchnutý, ani krivý. Vtedy to bol vynikajúci žonglér a gymnasta a jeho vystúpenia na lane boli šlágram programov rozmanitých varieté. V časoch najväčšieho rozkvetu svojho talentu a svojich svalov sa zamiloval do kolegyne, krásnej kabaretnej speváčky. Zakrátko sa s ňou oženil.

Po niekoľkých rokoch sa prihodilo to, čo sa v tejto spoločenskej sfére stáva vždy. Mery ho začala podvádzať s nejakým bohatým bankárom, náruživým štamgastom sveta kulís. Gładysz neveril klebetám ani podpichovaniu – svätosväte veril v poctivosť a vernosť svojej ženy. Až náhoda, ten najlepší detektív, ho nasmerovala na stopu nevery. Mierny Gładysz sa po tom odhalení premenil na rozbesnené zviera. Jedinou presnou ranou zastrelil svoju ženu a on sám od toľkého rozrušenia omdlel: vďaka tomu sa mileneц Mery vyhol trestu. Súd Gładysza oslobodil. No myšlienka na Mery a zločin ničila Gładyszovi dušu a mozog ako prudký páľčivý jed.

Začal sa opíjať do nemoty. Čoraz viac strácal pevnosť svojich svalov, úroveň jeho vystúpení bola stále nižšia a nižšia. Raz Othello počas predstavenia v akomsi tret'otriednom divadielku opitý spadol z lana a zlomil si nohu. V nemocnici mu nohu zle zostavili dohromady, zle sa mu zrástla a Othello začal krívať.

Metzner poznal Othella ešte v časoch jeho slávy a z milosti prijal mrzáka na miesto inšpicienta v Zlatom vtákoví. Othello sa zakrátko stal Metznerovou pravou rukou a ako jeho hlavný pomocník sa tešil jeho bezvýhradnej dôvere. Iba neustály neutíchajúci sklon Othella pozrieť sa na dno pohárika raz začas naštrboval harmonický vzťah medzi ním a šéfom. Zato však Gładysz v plnej miere pociťoval Metznerovu láskavosť a usiloval sa odvdáčiť sa mu priam psovskou vernosťou a poctivosťou.

Hľadisko Zlatého vtáka už bolo celkom zaplnené, hoci do úderu gongu, ktorý ohlasoval začiatok predstavenia, ešte chýbalo desať minút. Othello sa štveral po schodoch na prvý balkón, aby skontroloval prácu uvádzačov – a Metzner sa už chcel stratiť za železnými dverami do zákulisia, keď tu ho chytil za ruku doktor Reski, v meste veľmi obľúbený a známy lekár, nemenej známy ako stály návštevník varšavských scén, zbožňovateľ všetkých speváčok a tanečníčok bez ohľadu na ich pôvab a vek.

– Zoberte ma so sebou, pán riaditeľ, – prosil ho Reski. – Potrebujem súrne hovoriť so Zoškou Kłobuckou a program sa začína práve jej vystúpením.

– Pre vás všetko, ale teraz nemôžem... Viete, Červený šašo... Rozhodne nám zakázal púšťať cudzích do zákulisia. Nemôžem, milý doktor, – ospravedlňoval sa Metzner a bezradne rozťahol ruky, hrubé ako polená.

– Vyrábate senzáciu s Červeným šašom, riaditeľko. Vy veľmi dobre viete, kto je ten ničomník. Tajomstvo vám zarába peniaze a na tú udicu chytáte hlúpu verejnosť.

– Čestné slovo, pán doktor: neviem, kto je to.

– Ako ste ho potom angažovali, dočerta?

– Možno to bude zniet' nepravdepodobne – ale na moju česť, pán doktor, je to pravda. Pred dvoma týždňami počas

doobedňajšej skúšky ku mne dokrival Gładysz a s tajuplým výrazom na tvári mi povedal, že v čakárni pred mojou kanceláriou čaká akýsi dobre oblečený človek s čiernou maskou na tvári a nutne chce so mnou prehodiť zopár slov. Najprv som si myslel, že sa Gładysz opil a len tak tára. No keď som uvidel, že Othello je úplne triezvy, zašiel som do pracovne obzrieť si toho blázna v maske. Musím priznať, že som nadobudol nepríjemný pocit, keď som sa s ním v pracovni ocitol sám zoči-voči.

Pán v maske šiel ihneď na vec. Oznamoval mi, že má pekný hlas, barytón, a že pozná celý rad súčasných pesničiek. Posadil sa za klavír a sám sa sprevádzajúc, zaspieval mi zopár piesní. Musím povedať, že som bol očarený. Vyťahol som formulár zmluvy a okamžite som ho chcel angažovať. Ten tajomný človek mi však dal také podivné podmienky, že som ich nemohol spísať na normálnom formulári na zmluvy. Najprv požadoval, aby sa ho nikto nikdy nepýtal na meno, aby ho nikto z personálu nesledoval, nešpehoval, ani sa nepokúšal vy pátrať, kto je. Pokiaľ by tento bod zmluvy bol porušený, tajomný človek vyhlásil, že bezodkladne zmluvu zruší. Ďalej požadoval, aby som mu osobne garantoval, že sa nikto cudzí nedostane do zákulisia. Za prvý výstup pán v maske nechcel nič, no za každý nasledujúci žiadal obrovskú sumu – bolo to päťsto zlotých za vystúpenie. Napokon som na tie náročné a originálne podmienky pristúpil. Potom mi ešte kázal, aby som ho previedol po šatniach. V každej šatni preskúmal hrúbku stien, aké pevné sú dvere, zámky – a napokon si po dlhom premýšľaní vybral šatňu číslo 3. Poznáte ju, pán doktor – hneď vedľa skladiska starých dekorácií a rekvizít.

Odkedy sme spolu podpísali tú podivnú zmluvu, objavuje sa Červený šašo, ako sa zdá, presne pol hodinu pred začiatkom predstavenia. Nikto nevie, ktorou bránou a ktorými dverami vchádza: stačí, že je v šatni načas, a nikto tiež nevie, ako Červený šašo divadlo opúšťa... Veru, zvláštny človek.

... No len povedzte, pán doktor, môžem vari porušiť zmluvné podmienky, keď mi ten človek priťahuje do Zlatého vtáka toľké obecenstvo, až hľadisko praská vo švíkoch?

Doktor Reski už nestačil odpovedať, lebo k riaditeľovi sa priblížil jeden z uvádzačov a oznámil mu, že redaktor nejakých populárnych novín sa chce dostať do hľadiska, ale už nie je miesto.

Metzner sa doktorovi ospravedlnil a rýchlo sa vzdialil aj s uvádzačom smerom k pokladniciam.

Doktor Reski chvíľu stál, akoby čakal, kým sa mu obaja stratia z očí. Nervózne sa rozhladol navôkol a odrazu ako strela zmizol za zelenými železnými dverami, vedúcimi do zákulisia...

II.

Vrtoch krásnej panej

Večierok u Kleských akurát dosiahol vrcholný bod dobrej nálady a zábavy, hoci spočiatku to tak vôbec nevyzeralo.

Keď však večierok opustilo niekoľko reprezentatívnych osobností z diplomatického sveta, vysokej aristokracie a z najvyšších stupienkov byrokratickej hierarchie, ľadová nálada sa začala roztápať. A okolo polnoci už zábava prepukla v plnej sile. No tá správna žilka zaihrala až vtedy, keď služobníctvo niekoľko ráz naplnilo baccaratové tulipány francúzskym šampanským a orchester zahral prvé „shimmy“. Šampanské, černošský jazz-band, nahé ramená a chrbty príťažlivých žien, zvláštny krok spolu divokého „shimmy“, to všetko pôsobilo prízračne, a nakoniec vyvolalo náladu vnútorného vzrušenia, ktoré, vtisnuté do rámca dobrého tónu, je o to omamnejšie a vzvodnejšie.

Boli tri hodiny po polnoci, keď pani Halina Mertingrová, žena známeho varšavského bankára, zamýšľala už vymaniť sa z tlačnice tancujúcich a aspoň na chvíľku sa nadýchať chladnejšieho vzduchu.

V salóne bolo horúco a dusno. Pani Halina sa cítila unavená. Rozhodla sa viac netancovať – predovšetkým preto, že sa v tom teple obávala o tvar svojho majstrovsky naondulovaného účesu, a po druhé preto, že posledné chvíle zábavy chcela venovať vzrušujúcemu rozhovoru s Wikom. Dobre vedela, že teraz, tu, na tomto večierku Wik musí byť sám sebou: že raz konečne prestane hrať tú neznesiteľnú komédiu a povie jej všetko, čo doposiaľ zakrýval maskou irónie, ľahostajnosti a cynického vtipkovania. Pani Halina veľmi dobre vedela, že pred chvíľou silne otriasla Wikovými nervami. Veď predsa bola dnes výnimočne pekná a veľmi dobre vedela, kde u mladého Skarského udrieť na citlivú strunu – na... žiarlivosť. Komédiu dell arte s prokurátorom Glińským zahrála doslova znamenite, bez jediného zakoktania. Cítila, že Wika vyvádza z rovnováhy a ten sa prestáva

ovládať; a že teraz bude nútený rýchlo udrieť v obave, aby ho Gliński nepredbehol.

Spomienka na flirt s Glińským – na výzor toho váženého človeka, presláveného svojou bystrosťou a prokurátorskými schopnosťami, ako sa chytá na takú primitívne falošnú návadu, pani Halinu tak pobavil, že sa mimovoľne musela sama pre seba usmiať. Začala hľadať pávie pero – vejár. Mladý Skarski bleskovo prebehol cez celú sálu a ocitol sa vedľa nej.

– Hľadáte niečo?

– Áno, vejár. Už je neskoro a chcem po anglicky zmiznúť. Gliński bol taký láskavý, že ma sľúbil odviezť domov... Povedzte mu, že za okamih budem v šatni...

– Výborne, hneď pohľadám vašu najnovšiu obeť... Ale aby som nemal pocit, že som sluha a bez námietok spĺňam vaše rozkazy, pohľadajme ho možno radšej spolu.

Wik ponúkol pani Haline rameno. Prešli do zimnej záhrady.

Krásavica cítila, ako sa rameno jej spoločníka nervózne chveje. Usadili sa do pohodlných fotelov, obložených poduškami. Obrovská lampa vrhala na záhradu oranžové svetlo, pričom pridávala palmám s hrubými chlpatými pňami so širokými mäsitými listami akýsi nádych tajomna.

Pani Halina pohodila hlavou dozadu, prižmúrila viečka a dodala svojej tvári výraz slastnej únavy. Bola nádherná. Bledá tvár s pravidelnými črtami, akoby vytesanými do alabastru dlátom majstra, v aureole tmavých blond vlasov robila ju podobnou mýtickej gréckej bohyni. Štíhly belostný krk, nahé ramená a hlboká dekoltáž vyzývavo vynikali na pozadí čiernych flitrových šiat, ktoré sa vo svetle oranžovej visiacej lampy premieňali v takej pestrej dúhe farieb a odtieňov ako rozochvená temná vodná tôňa vo svetle jasného mesiaca.

Wikove sivé oči kĺzali po pani Hale. Nadlho sa zastavili na jej zlatistých vlasoch trochu tmavšieho odtieňa, na mäsitých červených malých perách a na hlbokom výstrihu. Zdalo sa, akoby Wikove oči chceli preniknúť cez hodváb jej šiat –

akoby si v duchu vykresľoval tvary jej tela. Tvár sa mu nervózne rozochvela, štíhle nozdry mu nerovnomerne pulzovali...

Ťaživé ticho prerušila pani Hala.

– Pravdepodobne si nás Gliński nájde, lebo pre nás by bolo ťažšie ho nájsť...

– Pani Hala, načo je vám teraz Gliński? Prečo rušíte tento tichý okamih, na ktorý už oddávna čakám?

– Glińského veľmi potrebujem. Má zastúpiť môjho manžela a postarať sa o mňa namiesto neho. Lebo môj muž, ako viete, vždy uteká z takej spoločnosti, v ktorej by sa so mnou mohol stretnúť.

Takže teda Gliński má získať právomoc zastupovať jej manžela?...

– Len som zvedavý, či mu tú právomoc obmedzíte iba na odvoz domov?

– Sám viete, že rozsah právomocí, ktoré muž získa od ženy, závisí iba od neho. Jeden si u nás, slabých bytostí, vie vybojovať všeobecnú právomoc na všetko, a druhý len právo odviezť nás domov.

– A Gliński?

– Ešte nestihol bojovať.

– Ste veľmi zvedavá, akým spôsobom bude Gliński bojovať?

– Trochu...

– Nebola by vaša zvedavosť väčšia, keby som ten boj namiesto Glińského začal ja?

– A to už ako, pán Wik? Nebolo to tak dávno, čo ste na bále u Zubrzyckých predou mnou otvorene vyhlásili, že by ste na získanie ženy neobetovali ani byťku námahy, pretože je až priveľa žien, ktoré sa usilujú muža získať samy...

– Áno, povedal som to. Ale preto, aby som dobyl vás, bol by som schopný urobiť naozaj veľmi veľa. No len a len vás...

– A nie je to iba chvíľkový ošial dnešného večera? Možnože ten prebytok energie vyvolalo iba priveľa šampanského? Ha, ha, ha, vy a obetovať sa! Vy a namáhavé úsilie, ha, ha, ha, to je naozaj zábavné...

– Smejete sa, no možno práve ja, zdanlivo taký pohodlný, by som bol schopný takých obetí ako nikto iný. Možno dokonca aj väčších obetí než Gliński. Nesmejte sa! Dnes som sa rozhodol, že vás musím získať, nech by si to vyžadovalo akékoľvek obrovské obeť a námahu. Musím! Zažiadajte si odo mňa čokoľvek, čo vám diktuje váš rozmar, a ja vám prisahám, že to splním...

Pani Hala sa šelmovsky rozosmiala a ukázala cez poodchýlené ústočká celý rad ostrých bielych zubov. Potom chvíľku uvažovala.

– Nuž teda dobre. Na začiatok od vás požadujem maličkosť: trebárs mi zajtra zistíte, kto je to, čo vyvoláva vo Varšave takú senzáciu. Kto to je, ten, no... Červený šašo...

– Dobre. Zajtra sa to dozviem a v stredu napoludnie vám u Loursea poviem jeho meno. No pre posilnenie mojej energie na vyšetrovanie vášho rozmaru vás poprosím o malú dávku hašišu.

Oči pani Haliny zakryl dlhý prúžok mihalníc.

Wik ju ako blázon zovrel do náručia a ústami sa vpil do jej úst. Pani Hala sa násilím vymanila z jeho mocného železného objatia. Vo dverách zimnej záhrady zbadali prokurátora Glińského.

Možno si vypočul celý ich rozhovor...

III.

Zdesenie

Wik Skarski sedel vo svojej izbe v hlbokom foteli a práve dopíjal šálku čaju, keď vstúpil jeho brat Jozef. Wik sa k staršiemu bratovi správal s veľkou úctou, ktorá hraničila až s pietou. Jozef Skarski bol naozajstnou hlavou rodiny. Po smrti rodičov totiž práve Jozef, ktorý namáhavo zápasil s finančnými ťažkosťami, vychovával Wika a jeho o päť rokov mladšiu sestru Wandu. Len vďaka Jozefovej práci a jeho energii skončil Wik gymnázium a štúdium práva, a tiež len vďaka Jozefovej podpore mohol Wik stráviť celý jeden rok v Paríži na *École des sciences politiques*. A zasa svojim vlastným schopnostiam a šikovnosti v styku s ľuďmi mladší z bratov Skarských vďačil, že už ako dvadsaťšesťročný dosiahol významný post na ministerstve zahraničných vecí, že tam jeho názor vždy veľmi zavážil a že Wik dokázal vplývať aj na samotného ministra. V úrade ho mali radi, vážili si ho a preukazovali mu úctu.

No ani ťažké podmienky, v akých Wik vyrastal, z jeho povahy neodstránili veľký sklon k ľahkomyselnosti, túto atavistickú chybu rodiny Skarských. Hoci si Wik uvedomoval, že Jozefova peňaženka je veľmi tenká, len pred necelými tromi mesiacmi prehral v Poľovníckom klube značnú sumu, ktorú, samozrejme, zaplatil Jozef pôžičkou, zmenkami a zálohami firmy Hellman&Robert, ktorú už dlhé roky spravoval. Wik bez výčitiek svedomia zvaľoval na bratovu hlavu bremeno starosti o finančné prostriedky, ktorých značnú časť si vyžadovala už len jeho služba na ministerstve. Na oplátku za to sa vo Wikovej duši a srdci zrodilo akési uctievanie, pieta a obdiv voči Jozefovi, ktorý sa úporne a so železnou dôslednosťou z neho usiloval spraviť „veľkého človeka“.

Nielen povahou, ale aj vonkajším výzorom sa obaja bratia od seba diametrálne líšili. Wik bol fešný štíhly mladý muž a ľahkomyselnosť aj citlivosť sa na jeho tvári tak intenzívne

odrážali, že tieto dve slabé stránky jeho charakteru mohol uhádnuť každý, kto ho čo i len chvíľku pozoroval. Jozef bol priamym protikladom mladšieho brata – takisto fešák, len jeho sluchy už značne zbeleli šedinami. V Jozefovej tvári sa črtala nekonečná добрota, zhovievavosť voči ľudským chybám – jednoducho, takmer až ženská добрota, no zároveň aj tvrdošijnosť a energia. Jozef sa obetoval pre svojich súrodencov. Celý život nemal ani chvíľku čas na to, aby sa staral o seba a o vlastný osud. Zostal starým mládencom. Všetko, čo zarobil, utrúcal na potreby svojich mladších súrodencov. No Wik bol jeho pýchou, bol naňho hrdý. Jozef veril v bratove obrovské schopnosti, veril, že z Wika nebude len taký obyčajný človek. Aj teraz, keď sa s ním zhováral, Jozefove oči žiarili radosťou a vnútornou spokojnosťou.

– Zjavne si sa u Kleských vynikajúco bavil, keď si sa domov vrátil až nadránom.

– Á, – uškrnul sa Wik, – musel som Mertingerovú odviezť domov.

– Ako ju poznám z videnia, nemyslím, že by ti to bolo až také nepríjemné.

Wik sa opäť uškrnul – nebol dnes v dobrej nálade.

Rozhovor medzi bratmi prešiel z témy Mertingerovej k ľuďom, s ktorými sa Wik stretol a zhováral na včerajšom večierku. Mladý Skarski čoraz väčšmi ožíval a porozprával bratovi zopár drobných príhod z úradu a niekoľko vtipných útržkov zo včerajších rozhovorov. Jozef rád počúval brata, obdivoval jeho dar vtipne rozprávať, jeho pozorovací talent a zžieravú iróniu.

Schýľovalo sa už k šiestej večer, keď sa Wik bratovi zveril, že by veľmi rád prijal miesto na veľvyslanectve v zahraničí, kde by mohol ako konzul preukázať svoje schopnosti, ale, žiaľbohu, nedostatok jeho vlastných finančných prostriedkov, ktoré by na to potreboval, mu túto pracovnú pozíciu znemožňuje prijať.

Jozef sa zachmúril. To, s čím sa mu brat zveril, ho veru nepotešilo: nechcel sa s bratom rozchádzať. Vedel veľmi

dobré, že pokým sa bude Wik nachádzať pod jeho vplyvom, musí svoju ľahkomyselnosť krotiť – no keď sa ocitne mimo sféry jeho pôsobenia, ktovie, na aké sčestie môže zísť... Okrem toho Jozef mal brata veľmi rád a myšlienka, že by sa ich cesty mali rozísť, bola preňho bolestná. Po Wikových slovách dlho mlčal, až napokon s ťažkým povzdychom povedal:

– Ach, je to ťažké... No ak je pre tvoju kariéru nevyhnutné, aby si nadhlo odcestoval, v Božom mene choď. Ak sa našli peniaze, aby pokryli tvoje dlhy v kartách, nájdu sa aj na toto.

Wik si nevšimol bratovo pohnutie. Natiahol k nemu ruku a vrúcne mu ďakoval za pomoc, ktorú mu Jozef opäť preukázal.

Sotva Jozef opustil jeho izbu, začal sa Wik rýchlo obliekať. Blížila sa siedma hodina. Spomenul si na včerajší sľub, ktorý dal pani Hale. Naplnila ho neobyčajná energia.

– Musím sa dozvedieť, ako sa volá ten hlúpy klaun. Bohvie, kedy sa začína predstavenie v tej jarmočnej búde... – opakoval zanovito.

Sotva vyšiel na ulicu, do tváre ho ako ostré broky z pušky udreli primrznuté snehové vločky. Keď chcel pokračovať v ceste, musel si tvár zakryť tulením golierom zimníka.

Najprv zamieril na Námestie troch krížov: vedel, že tam nájde stĺp alebo reklamnú tabuľu a dozvie sa, kedy sa začína predstavenie v Zlatom vtákovi. Nemýlil sa: na každom reklamnom stĺpe sa skvel podlhovastý červený plagát s krikľavým nápisom: „Dnes – vystúpenie Červeného šaša v kabarete *Zlatý vták*. Začiatok o 8.00 večer.“

Vydal sa smerom k Marszałkowskej ulici. Skarskému myslou prelietali ako zrýchlený film obrazy z včerajšieho večierka u Kleských. Na dlhšie sa pozastavil len pri obraze pani Haliny, jej belostné ramená s ťa vytesané z mramoru, jej pôvabné prsia a výraz únavy na tej krásnej tvári. Ešte teraz cítil Skarski na perách jej horúci bozk a ulica, ktorú mal pred sebou, sa mu v hlave zavírla.

– Bude mojou milenkou, bude, musí byť! – tvrdošijne opakoval. Odrazu si spomenul na oceľovo chladné oči prokurátora Glińského: svietili v nich ironické ohníčky a zjavná nenávisť. Wika pri tej spomienke striaslo, akoby sa niekto jeho hrude dotkol studeným kúskom ľadu.

– Je priveľký gentleman na to, aby to udal starému Merntingerovi, – uvažoval Wik. – Ale nepočul náhodou aj to, o čom sme hovorili? – znepokojoval sa ďalej.

Na Marszałkowskej si už Wik prestal robiť starosti o Glińského, nasadol do drožky a prikázal sa odviezť do Zlatého vtáka. Plán zistiť meno Červeného šaša si predstavoval jednoducho a priamočiari: dá zriadencovi alebo kulisárovi zopár zlotých, aby ho pustil do zákulisia, potom všuchne dáku čiastku inšpicientovi a ten mu buď povie, ako sa ten „červený idiot“ volá, alebo sa jednoducho ukryje za kulisami a bude čakať, kým Červený šašo neopustí šatňu. Potom ho bude sledovať na ulici až do jeho bytu a domovníka sa opýta na jeho meno.

Najprv sa mu ten plán zdal jednoduchý a ľahký, no čím viac sa drožka približovala k Zlatému vtákovi, tým intenzívnejšie Skarski svoj plán a celú tú avantúru preklínal. Šťastie mu však prialo. Sotva sa drožka zastavila pred výdatne osvetleným kabaretom, uzrel Wik pred vedľajším vchodom svojho bývalého poslíčka z kancelárie v čiapke s nápisom *Zlatý vták*. Skarski vystúpil z drožky a bez zaváhania sa vydal k bočnému vchodu.

Stanisław sa veľmi potešil, keď uzrel svojho bývalého nadriadeného.

– Prišli ste sa k nám zasmiať na Červenom šašovi?

– Nie, – odvetil Skarski stručne. – Ale možno by ste mi vedeli povedať, Stanisław, ako sa ten váš Červený šašo volá a kde býva.

– Namojdušu, čestné slovo, veľactený pane, to neviem. Hádam ani riaditeľ, ani správca to nevedia.

Skarski všuchol Stanisławovi do ruky päť zlotých a škatuľku cigariet. Poprosil ho, aby ho nejako šikovne prepašoval do zákulisia.

Stanisław sa dlho škriabal na hlave, dlho v rukách obracal škatuľku kluboviek, kým prehovoril:

– Viete, to je veľmi ťažké. Máme síce veľmi prísny príkaz nikoho nevpušťať dnu, ale čo by som pre vás neurobil? Len ak by vás, pán radca, ako sa hovorí, chytili, tak ani slovka o tom, že som vás tam prepašoval ja, platí?

– Platí.

Stanisław previedol Skarského cez vchod do vedľajšieho domu na akýsi tmavý dvorček, odtiaľ vrátkami na druhý dvor, až sa napokon okolo nejakých stajní dostali k bočnej stene Zlatého vtáka. Stanisław ukázal Wikovi akési malé dvercia.

– Tu počkajte pred týmito dverami, kým vám otvorím z druhej strany. Len si, prosím vás, nezapáľte cigaretu, – povedal Stanisław a zmizol kdesi v temnote dvora.

Skarskému sa chvíľa čakania zdala nesmierne dlhá. Metelica sa neutíšila: drobný ostrý sneh ho bolestivo bodal do tváre. Cez šalový golier sa mu sneh dostával až k náprsenke košele, tam sa topil a vyvolával nepríjemný pocit chladu a vlhka. Skarski preklínal celý svet, že sa pustil do tohto dobrodružstva.

Uplynula polhodina. Konečne sa dvere potichu otvorili a v nich sa objavila Stanisławova hlava.

– Rýchlo, pán radca, lebo nás prichytia!

Skarski náhlivo prekročil prah a so Stanisławovou pomocou sa dostal na chodbu, osvetlenú malou zaprášenou žiarovkou v drôtovom výplete. Rýchlo cez ňu prešli. Stanisław odtisol malé lietacie dvere obité súknom a voviedol Skarského do zákulisia.

– Počkajte tu za týmito starými dekoráciami. Tu je šatňa číslo 3. Červený šašo príde každú chvíľu, len, preboha, dávajte pozor, milý radca, aby na vás nenarazil ten náš krivý správca... Z toho by bol strašný škandál...

Skarski sa vtesnal do veľmi nepohodlného kúta. Chrbtom sa dotýkal nejakých starých dekorácií, ktoré sa aj pri jeho najmenšom pohybe zatriasli, a hrozilo, že spadnú. Wik ich pridržal rukou. Spozna steny dolietali ku Skarského ušiam zvuky

rezkého pochodu. Počul potlesk publika. Bolo zrejmé, že sa predstavenie už začalo. V zákulisí vládlo úplné ticho. Skarski sa bál pozrieť na hodinky, aby dákym nemotorným pohybom nezrútil dekoráciu a neprezradil svoj úkryt. Čas čakania mu pripadal príšerne dlhý, nohy mu stúpili, z goliera kabáta mu za košeľu stekali potôčky roztopeného snehu. Odrazu sa Skarski strhol: vedľa seba začul kroky. Akýsi vysoký štíhly muž s vysoko vyhrnutým golierom na plášti, v čiernom klobúku, hlboko narazenom do očí, a s čiernou maskou na tvári rýchlo prešiel okolo neho a zmizol za dverami šatne číslo 3. Skarski chvíľku počkal a potom sa potichučky, po špičkách priblížil k dverám šatne. S neobyčajnou opatrnosťou sa osmelil pomaly stlačiť kľučku, bezhlučne poodchýlil dvere a nazrel dovnútra. Sotva tam však pozrel, bleskovo cúvol a bledý ako stena od údesu utekal k lietacím dverám na chodbu. Vbehol na tmavý dvorček a ako šialený bežal na ulicu. Niekoľko desiatok krokov za ním vyletel vysoký štíhly muž s čiernou maskou na tvári.